

VEAIC MOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

DIN SUMAR:

- *Cum l-am cunoscut pe Sorge*
- *Umerii Julietei*
- *Om-sălbatic? Om-maimuță? Paleoantrop?*
- *Biografia unei căi lactee*
- *Un tigru care înghite o pisică*
- *Cum ne adaptăm la frig*

49

ANUL XXV,

(1290)

5 DECEMBRIE 1969!

Pentru firile romantice...

Foto: L. Burerov

Actualitatea
 calitatea actualit.
 rea actualitatea ac
 actualitatea actualitatea
 litatea actualitatea actuali
 actualitatea actualitatea
 calitatea actualitatea actualit
 actualitatea actualitatea
 calitatea actualitatea actualit

CE SE DISCUTĂ

Căldura care udă deșertul

„Setea” de apă dulce devine tot mai greu de potolit pe tot globul, iar în regiunile foarte secetoase și deșertice, continuă să fie chinuitoare. Există vreo posibilitate de remediere a situației? Da, desalinizarea apei sărate, de oriunde ar proveni ea. Problema este atât de importantă încât a fost luată în studiu de 100 de instituții din 15 țări. Toate au căzut de acord că cea mai bună metodă de extragere a sărurilor nedorite este distilarea; dar ea reclamă căldură. Au fost imaginate zeci de procedee care recurg la energia electrică, termică sau atomică. Există însă pe lume, mai cu seamă într-unele locuri care altfel par să fi fost năpăstuite de soartă, o sursă de energie nesecată și gratuită: Soarele.

Acesta a fost „angajat” de specialiștii Institutului de fizică tehnică din Turkmenia pentru a aproviziona cu apă potabilă pustiuul Karakum. În acest deșert există mari cantități de apă subterană, dar, din păcate, e vorba de apă sărată. De puțin timp însă, oile sovhozului Baharden beau pe săturate apa furnizată de prima treaptă a desalinizatorului solar. Pe dinafară, acesta arată ca o uriașă seră acoperită cu 600 mp de geamuri așezate sub un anumit unghi. Înăuntru, adăpostește bazine de beton în

Cămila era vădit intrigată de geamurile desalinizatorului

care este pompată apa subterană. Vaporii rezultați sînt culeși de un sistem de țevi în care se condensează, iar sărurile se depun pe fundul bazinelor. Pentru început desalinizatorul livrează circa 2500 mc de apă pe zi, dar cînd va fi gata va avea o capacitate de 8000—12000 mc. Instalația este complet automatizată; oglinzi concave urmăresc Soarele, îi captează razele și le încecesc energia. Aceasta servește apoi nu numai la evaporarea, ci și la aducerea apei la suprafață: o mică centrală solară transformă căldura în electricitate care acționează niște pompe cu o capacitate de 2 t/oră.

Așadar, în loc să le mențină în dezolarea de pînă acum, Soarele începe să contribuie la valorificarea deșerturilor.

În Turkmenia vor putea fi folosite pășuni situate la sute de kilometri de sursele de apă dulce. S-a calculat că apa necesară unei turme de oi costă de 2—3 ori mai ieftin dacă este obținută pe loc prin desalinizare decît dacă e transportată cu autocisternele de la peste 40 km depărtare.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Vom circula pe acoperișuri?

La Londra se află în clipa de față în dezbateri un proiect de reconstrucție a arterelor de circulație ale orașului. Transpunerea lui în viață ar reclama demolarea a circa 70.000 de case de locuit. Locatarii ar urma să se mute în alte zone ale capitalei britanice. Dacă, însă, același sistem de drumuri s-ar construi pe acoperișurile clădirilor, acești oameni și mulți alții s-ar putea instala prin apropierea actualelor lor locuințe.

Deși aparent paradoxal, sistemul de drumuri pe acoperișuri ar putea asigura locatarilor de sub ele condiții de viață mai bune și mai liniștite decît alte sisteme de circulație.

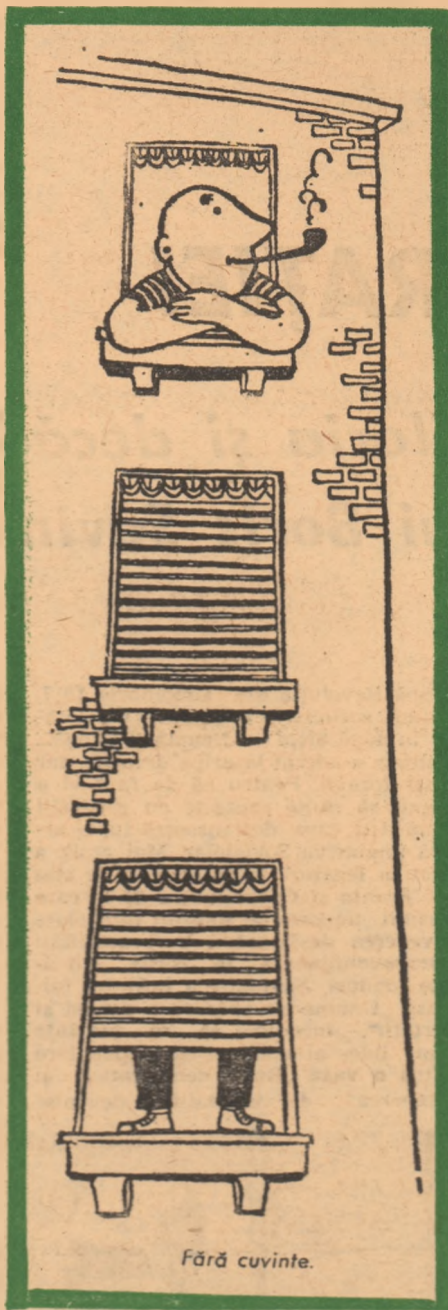
Construcția de drumuri pe acoperișurile caselor este perfect realizabilă din punct de vedere tehnic. Greutatea transportului pe aceste artere este ușor suportată de elementele din beton folosite azi în construcția de locuințe. Etajele superioare ale clădirilor ar urma să fie locuri de parcare, la care s-ar ajunge pe niște căi de acces plasate la circa 200 de metri una de cealaltă. La intersecții una din căi ar putea urca cu un etaj iar cealaltă, ar coborî cu două etaje.

Cea mai dificilă problemă în construcția de artere urbane este zgomotul. Din acest punct de vedere drumurile de pe acoperișuri sînt foarte promițătoare, în pofida părerii unor neinițiați că a trăi într-o asemenea casă e totuna cu a trăi sub un pod de cale ferată. Aceasta a fost de altfel cauza pentru care pînă acum nu s-a dat prea multă atenție ideii de a construi artere de circulație pe acoperișurile caselor. Argumentul, chiar al unor specialiști, era că vibrația și zgomotul excesiv s-ar transmite clădirilor. Dar în ultimul deceniu au fost elaborate și aplicate metode eficiente de protecție a clădirilor împotriva vibrației produse de mijloacele de transport. Măsurătorile făcute au arătat că locuințele pe deasupra cărora ar circula vehiculele ar fi foarte liniștite. De aceea se și preconizează ca șoselele suspendate să fie construite în primul rînd deasupra spitalelor, școlilor, caselor de locuit. Pe fiecare rînd de clădiri ar urma să se construiască șosele cu trei benzi de circulație.

Și acum o comparație elocventă între sistemul de circulație pe acoperișuri cu cel de pe sol. Acesta din urmă provoacă vibrații în beton. Vibrațiile se propagă pe distanțe mari și pot fi percepute în clădirile obișnuite fie cu picioarele fie cu urechea. Astăzi însă se cunosc metode de zidire a caselor pe izolatoari de cauciuc. În sistemul de drumuri pe acoperișuri etajele dispuse imediat sub etajul superior ar fi utilizate — cum am văzut — ca locuri de parcare dar ar servi în același timp și ca „amortizoare acustice”. În ce privește undele sonore se știe că, obligate să ocolească un obstacol, ele slăbesc considerabil. Acest lucru este valabil mai cu seamă pentru undele sonore scurte, care sînt și cele mai supărătoare. O seamă de calcule și experiențe au arătat că arterele de circulație de pe acoperișuri ar reduce nivelul zgomotelor pînă la 55 decibeli, ceea ce ar depăși numai foarte puțin zgomotele nopții într-o zonă centrală de locuințe. Pentru comparație, amintim că nivelul zgomotului lîngă fațada unei clădiri situate aproape de o șosea cu circulație intensă sau la 30 de metri de o estacadă este de aproximativ 75 decibeli. Cînd șoselele vor fi plasate pe acoperișuri geometria lor va îngădui amplasarea majorității clădirilor în „umbră acustică”.

În sfîrșit, drumurile pentru pietoni, care urmează să rămîină tot la nivelul solului, vor putea fi protejate împotriva vîntului.

I. Skvorțov

LA ORDINEA ZILEI

500 000 000 de tone de țitei pe an

Primul zăcămint de gaze din Siberia a erupt acum 16 ani pe cursul inferior al fluviului Obi, în vecinătatea satului Berezovo. În 1960, dintr-o sondă săpată pe malul fluviului Konda din taiga a erupt și prima sondă din Tiumen. Recent, specialiștii au calculat că această regiune ar putea da 500 milioane tone țitei anual și 600—700 miliarde metri cubi de gaze naturale. Pentru comparație, amintim că în 1967 S.U.A. a produs 435 milioane tone de țitei și 511 miliarde metri cubi de gaze. Costul țiteiului extras în Tiumen este de pe acum la nivelul celui din zona Ural — Volga, socotit în U.R.S.S. cel mai ieftin. Iar gazele naturale din zăcămintele nordice vor reveni consumatorilor din Centru, cu toate cheltuielile de transport, de două-trei ori mai ieftin decît cărbunele din bazinul Donețului.

Ca suprafață, regiunea Tiumen întrece Anglia, Franța, Italia și Finlanda luate la un loc. Pe teritoriul ei curg 25000 de riuri, riulețe și pîrșiri care, în unele anotimpuri, seacă. Tot în Tiumen există zeci de mii de lacuri. În general, regiunea atît de bogată în țitei are un sol mlăștinos care face dificilă exploatarea zăcămintelor subterane. Pentru a ușura cît mai mult această muncă, de explorarea Tiumen-ului se ocupă azi peste 70 de institute. Specialiștii din diferite domenii caută insistent răspuns la cîteva întrebări de primă importanță: ce și cît se poate construi pe solul regiunii; se vor aprofunda sau nu terenurile din subsolul cărora se vor scoate mari cantități de lichid; cu cît își va lăți fluviul Obi albia peste 20—30 de ani; cum pot fi construite mari complexe industriale pe solul veșnic înghețat?

Paralel cu explorarea și activitatea de cercetare, continuă exploatarea vastelor bogății ale regiunii Tiumen. Pînă la sfîrșitul anului ea va da 20 milioa-

ne de tone de țitei. Pentru transportul țiteiului și al gazelor pînă în regiunea unde urmează să fie prelucrate au fost construite cîteva conducte puternice. De asemenea s-au construit mai multe linii ferate.

PATRU CANDIDAȚI

Unde vor avea loc jocurile olimpice din 1976?

Trei orașe: Los Angeles, Florența și Montreal își disputau cîntea de a-l găzdui în 1976 pe participanții la a XXI-a ediție a Jocurilor Olimpice. Sovietul din Moscova a hotărît să propună și candidatura capitalei sovietice.

La sediul Sovietului orașenesc a fost convocată cu această ocazie o conferință de presă cu prilejul căreia Vladimir Pronilov a declarat:

— Mișcarea olimpică este astăzi una din cele mai importante și mai populare forme de cooperare sportivă, de schimb de experiență sportivă, de organizare a unor mari competiții internaționale cuprinzînd diverse discipline sportive. Dorința moscoviților, locuitorii ai uneia din cele mai mari capitale din lume, de a-și aduce contribuția la această mișcare, de a primi în orașul lor elita sportivilor de pe întreg globul este astfel cît se poate de explicabilă.

Moscova are, de altfel, tot ce-i trebuie pentru organizarea unei manifestări sportive de asemenea anvergură: 69 de stadioane, 22 de piscine, 110 tere-

Ivan Kizimov, campionul U.R.S.S. la echi-tație, pe calul lui Ihor

nuri de fotbal, 230 de săli de gimnastică și multe alte instalații sportive. În momentul de față sînt în curs de perfectare proiectele cîtorva zeci de palate ale sporturilor care vor fi amenajate în conformitate cu cele mai noi cerințe ale sportului mondial.

De altfel la Moscova s-au mai organizat competiții sportive combinate tradiționalele spartachiade ale popoarelor U.R.S.S. care amintesc în multe privințe de Jocurile Olimpice — de pildă prin organizarea, diversitatea programelor, numărul programelor, numărul participanților, intensitatea luptei sportive etc., — lucru recunoscut de mulți reprezentanți ai mișcării sportive mondiale, printre care membri ai Comitetului Olimpic internațional. La finalele celei de-a IV-a Spartachiade, au luat parte astfel 9975 sportivi, care s-au întrecut în 23 de discipline.

În caz că, Comitetul Olimpic internațional se va opri în alegerea sa asupra Moscovei, în capitala sovietică va fi construit un mare ansamblu de instalații sportive, hoteluri etc. Satul olimpic va fi amenajat în parcul Ismailovo.

SFÎRȘITUL UNUI AS AL CONSPIRAȚIEI

Gloria și decăderea lui Boris Savinkov

Boris Savinkov a fost o figură politică cunoscută în primul sfert al secolului nostru. Biografia lui e atât de tumultuoasă și abundă în evenimente atât de surprinzătoare, încât chiar numai o succintă prezentare a ei poate stârni interes. Faptul că Savinkov a fost o figură marcantă este atestat, printre altele, și de împrejurarea că numele lui e menționat în memoriile unor celebrități ca Churchill, Masaryk și alții.

Savinkov s-a născut în 1879 și a început să aibă o activitate politică încă din anii studenției, la Petersburg, când s-a înscris în partidul socialistilor-revoluționari — S.R. — inițiale datorită cărora membrii partidului au fost supranumiți eseri. În vremea aceea partidul avea un singur cuvânt de ordine: „teroare”, iar Savinkov s-a înrolat plin de elan sub stindardul lui. Între 1903-1905, Savinkov a intrat în organizația teroristă a eserilor, a participat la asasinarea marelui duce Serghei Alexandrovici (pe atunci guvernator-general al Moscovei), unchiul țarului Nikolai al II-lea, a ministrului de interne V.K. Pleve și la alte acte teroriste. Dar, ciudat, foarte ciudat: Kaliaev și Sazonov, complicii săi în amintitele acțiuni teroriste, au fost arestați, în timp ce Savinkov n-a fost nici măcar interogat. Prietenii săi au fost executați, dar el a rămas nepedepsit...

Ciudata întâmplare ar putea fi explicată, la rigoare, prin prietenia care-l lega pe Savinkov de căpetenia organizației teroriste a socialistilor-revoluționari, Azef, care era în același timp și agent al poliției țariste. Dar e numai o supoziție, căci pînă acum nu s-a descoperit nici un document care să ateste că Azef l-ar fi ajutat pe Savinkov.

Dar în activitatea acestor doi inși mai există un lucru foarte suspect. Cînd s-a aflat că Azef avea legături cu poliția, Comitetul Central al partidului socialistilor-revoluționari a încredințat anchetarea cazului lui Cernov și lui Savinkov, frunțați ai partidului. Ei l-au interogat de cîteva ori pe Azef, care respingea cu înverșunare toate acuzațiile. În cele din urmă i-au pus în față documente incontestabile. Și tocmai atunci s-a petrecut un lucru ciudat. Azef a cerut o noapte de meditație la răspunsul pe care urma să-l dea; Savinkov i-a sprijinit cererea, iar Cernov n-a avut obiecții. Exact în noaptea aceea Azef a fugit peste graniță.

Teroarea îl dezamăgește

Cu timpul, sub influența evenimentelor, Savinkov a început să fie dezamăgit de activitatea teroristă a socialistilor-revoluționari. El a scris volumul „Calul sur” (1909), un imn poetic închinat propriei dezamăgiri. În felul acesta, pe firmamentul literar s-a ivit scriitorul Savinkov, care era într-adevăr talentat. Mai tirziu, a publicat, sub pseudonimul V. Ropșin, lucrările „Ceea ce n-a fost” și „Calul negru”, străbătute de misticism și renunțare totală la lupta revoluționară. În cele din urmă a hotărît să emigreze în Franța.

În timpul primului război mondial, a devenit brusc patriot și s-a înrolat în legiunea rusă din armata franceză. De altfel, pe front nu prea a fost. Om inteligent și versat în politică, el și-a dat seama că războiul mondial va accelera procesul revoluționar în Rusia. Acum dorea să se înapoieze în țară, ceea ce a izbutit să facă abia după Revoluția din februarie 1917. În Rusia a devenit unul din cei mai apropiați colaboratori ai viitorului conducător al Guvernului provizoriu, Alexandr Kerenski, pe atunci încă ministru de război.

După Revoluția din Octombrie 1917, partidul socialist-revoluționar s-a scindat în două aripi — dreaptă și stîngă... Savinkov a aderat la aripa dreaptă, dar numai formal. Pentru că de fapt el a început să caute contacte cu generalii monarhiști, care declanșaseră lupta armată împotriva Sovietelor. Mai mult, a intrat în legătură și cu oameni de stat din Franța și Cehoslovacia de la care a primit importante subsidii financiare în vederea desfășurării unei activități contrarevoluționare în Rusia. Cu aceste fonduri, Savinkov a înființat faimoasa „Uniune de apărare a patriei și libertății”, încercînd să se prezinte drept lider al unei mișcări populare pentru o vagă „Rusie democratică și țărănească”, dar în realitate devenise

Savinkov și Fiodorov la cafeneaua „Trocadéro” din Paris

un agent străin plătit. Cu banii primiți a organizat rebeliuni contrarevoluționare la Iaroslavl, Rîbinsk și în alte orașe rusești, iar după eșecul acestor aventuri Savinkov a fugit în Siberia, unde amiralul Kolceak se proclamase „Conducătorul suprem al Rusiei”. Pînă la urmă, Savinkov a devenit reprezentantul lui la Paris, iar mai apoi la Londra, unde îl reprezenta în același timp și pe generalii albi Vranghel și Denikin.

Se știe însă cum s-au terminat toate acestea. Armata Roșie a pus capăt războiului civil, l-a alungat pe generalii albi, încît Savinkov a rămas pe dinafară. Dar el era un om cu o voință și o energie ieșite din comun, încît a plecat în Polonia, unde venise la putere Pilsudski. Cu sprijinul acestuia și din nou finanțat de francezi a început să restabilească legături pe care le avusese în Rusia, unde lansă bande, încercă să înființeze organizații subversive etc. Diversioniștii săi aruncau în aer poduri de cale ferată, incendiau depozite și întreprinderi industriale, puneau la cale acte teroriste împotriva activiștilor sovietici.

În aceste împrejurări serviciul de contrainformații sovietic a început o strălucită operație de neutralizare a lui Savinkov. Mai întîi au fost nimicite toate organizațiile sale subversive, lipsindu-l de baza pe care o avea în Rusia. Apoi a început operația propriu-zisă împotriva lui.

Duelul nevăzut

Mai mulți agenți ai serviciului de contrainformații sovietic au lansat zvonul apariției în U.R.S.S. a unei organizații antisovietice, alcătuite în special

din intelectuali, din „democrați liberali”, cu numele prescurtat D.L. De ce a fost pusă tocmai intelectualitatea la baza acestei organizații fantomă? Mai întîi pentru că un vechi și scump vis al lui Savinkov era trecerea intelectualității ruse de partea lui, iar în al doilea rînd, în perioada aceea Savinkov afirmase în cîteva articole publicate în străinătate că în Rusia Sovietică s-ar fi ascuțit conflictul dintre intelectualitate, în special cea veche, și autorități.

Și așa cum s-a scontat pe bună dreptate la Moscova, orgoliosului Savinkov i-ar fi făcut plăcere să-și vadă ideea confirmată. Și a văzut-o în persoana unui reprezentant al organizației D.L., Muhin, venit special la Paris ca să ia, chipurile, contact cu el. În realitate

acesta era un agent al serviciului de contrainformații sovietic pe nume Fiodorov, un om inteligent și foarte cult.

Așa a început originalul duel Savinkov — Fiodorov, care a durat mai bine de un an. În acest răstimp Fiodorov a făcut dese călătorii la Paris, unde s-a întîlnit cu Savinkov și cu acoliții lui. Tot timpul era pe muche de cuțit, căci Savinkov era un as al conspirației, care în plus avea și posibilitatea de a verifica ceea ce îi spunea Fiodorov. Dar serviciul de contrainformații sovietic prevăzuse tot ce putea fi prevăzut. Cînd veneau în Rusia, oamenii de încredere ai lui Savinkov erau înconjuțați tot de agenți ai contrainformațiilor, încît mișcările acționale erau în continuare.

Drept care Savinkov a sfîrșit prin a crede în realitatea organizației D.L., în faptul că inițiatorii ei aveau într-adevăr nevoie de prezența lui, ca încercat conducător politic, și a plecat la Moscova împreună cu cei mai buni prieteni ai lui, între care și Alexandr Derental și soția lui, Liubov Efimovna, care nu-i era indiferentă.

Însoții de agenți sovietici, în august 1924 ei au trecut „ilegal” granița polono-sovietică și au ajuns la Minsk unde au fost arestați. Savinkov a compărut în fața tribunalului, care l-a condamnat, pentru toate crimele săvîrșite împotriva statului sovietic, la moarte prin împușcare. Dar Organul suprem al Puterii Sovietice i-a comutat pedeapsa la zece ani închisoare.

Această ultimă etapă din viața și activitatea lui Savinkov a devenit tema povestirii mele documentare „Răzbunarea”. Ca să o scriu mi-au trebuit doi ani numai spre a cerceta arhivele. Am avut la dispoziție toată arhiva operației împotriva lui Savinkov și am făcut, de asemenea, apel și la materiale din arhive străine. Am citit zeci de volume des-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

pre Savinkov și toate lucrările lui. Iar acum am satisfacția că nici un contemporan al acelor evenimente nu mi-a putut reproșa vreo inexactitate. Povestirea este bazată pe stricta realitate. Mai mult, un capitol a fost scris chiar de... Savinkov. Iată cum a ajuns el în volumul meu.

Într-o zi, în timp ce scotoceam prin arhivă, am găsit relatarea dactilografiată a arestării lui Savinkov la Minsk, făcută de Liubov Efimovna Derental. Era o descoperire importantă, care îmi dădea posibilitatea de a verifica exactitatea altor descrieri ale arestării lui Savinkov.

Aproape totul coincidea. Numai numele agenților serviciului de contrainformații erau transcrise greșit. Lucru explicabil, căci Derental nu avusese cum să le afle adevăratele nume. Deosebiri relevante erau numai în descrierea momentului arestării. Savinkov și ceilalți au fost arestați de patru agenți ai serviciului de contrainformații sovietic fără ca aceștia să facă uz de arme. Pur și simplu n-a fost nevoie, căci agenții sovietici se îngrijiseră din vreme ca Savinkov să nu aibă armă asupra lui. Această inexactitate nu făcea decât să-mi confirme faptul că relatarea fusese într-adevăr scrisă de Liubov Derental, o femeie frumoasă și ușuratică, în vîrstă de numai 24 de ani, căreia operarea unei arestări fără a se face uz de armă i se păruse probabil o aventură cam lipsită de romantism, ceea ce o determinase să inventeze un grup de ostași ai Armatei Roșii în frunte cu un ofițer, „semănînd cu un bandit corsican”.

Pe mine mă intriga însă cu totul altceva. Pînă atunci citisem multe „producții” semnate de Liubov Derental, în special scrisori, și în toate mă izbucisem primitivismul concepțiilor ei despre viață. De asemenea, stilul ei literar lăsa mult de dorit. Dar relatarea momentului arestării, pe care o descoperisem acum, cuprindea multe pasaje bine scrise.

Încît am continuat investigațiile și am descoperit, pe neașteptate, un lucru incredibil. Liubov Efimovna Derental mai trăia încă; după ce am obținut adresa ei, am pornit într-acolo, la o depărtare de 1200 km. Și iată-mă în fața acestei femei, pe care destinul a apropiat-o întîmplător de niște mari evenimente, dar care n-a participat la ele. E deajuns să arăt că după arestare ea n-a fost judecată. Eliberată scurt timp după aceea, Liubov Derental a muncit din greu, iar acum e pensionară.

Pentru mine era un prețios martor ocular al evenimentelor, încît i-am ascultat fiecare cuvînt cu o emoție explicabilă. În cele din urmă am adus vorba și despre relatarea momentului arestării lui Savinkov.

— V-a ajutat cineva să-l descrieți? am întrebat-o.

— Nici un cuvînt nu-i al meu, a sunat răspunsul. E opera lui Boris Viktorovici Savinkov.

— ?!

— Da, da, el a scris în numele meu — a continuat femeia.

— De ce?

— Pe atunci n-am înțeles prea bine nici eu, dar el mi-a spus că nu voia să se umilească într-atît încît să relateze propria-i arestare.

Lucru caracteristic, de altfel, pentru Savinkov. Acum îmi explic de ce scena arestării a fost „amplificată”: Savinkov voia ca tabloul să pară mult mai înfricoșător, mai primejdios decît a fost în realitate. Nemăsuratul lui orgoliu își spusese odată mai mult cuvîntul.

V. Ardamatski

(Va urma)

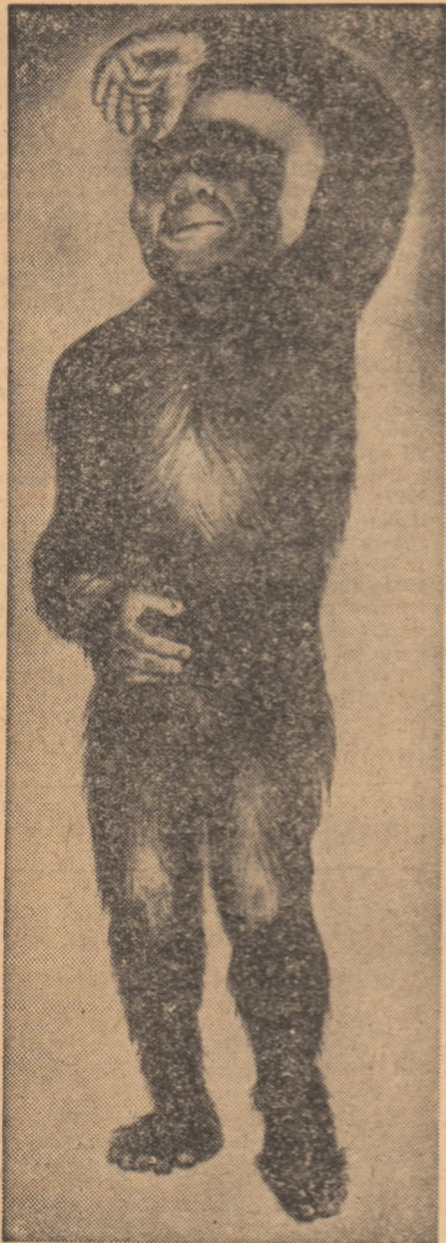
ANTROPOLOGIE

Om-sălbatic? Om-maimuță?

Paleoantrop?

Să recapitulăm mai întâi faptele, care s-au transformat dintr-o senzație de bilci într-o dispută științifică (încă neelucidată).

O bună bucată de timp, un ahome Frank Hansen a colindat bilciurile americane cu o furgonetă în care curioșii puteau vedea un fel de sicriu metalic, iar în sicriu o făptură congelată. Ființa aducea a om, dar avea trupul acoperit de păr, ca la maimuțe. Curînd, zvonul despre „omul sălbatic” a ajuns la urechile zoologilor I. Sanderson și B. Hoewelmans (autor al volumului „Pe urmele animalelor necunoscută”). Amindoi cercetătorii s-au

Paleoantropul relictic

deplasat la Rollingstone, statul Minnesota, unde se afla Frank Hansen. Pentru a nu se influența reciproc, în cele trei zile cât a durat examinarea „omului sălbatic” Sanderson și Hoewelmans au lucrat separat unul de altul, fără să-și comunice impresiile, apoi au întocmit câte un raport amănunțit, pe care l-au înaintat celor mai de seamă antropologi și primatologi americani și străini.

Iată ce au văzut savanții amintii în sicriul metalic: într-un bloc de gheață se afla trupul unei ființe masive, care putea să cântărească 115 kg; raportul dintre lungimea brațelor și picioarelor corespundea proporțiilor umane, în schimb mâinile și labele picioarelor păreau mult mai mari decât la om; gîtul neobișnuit de scurt, maxilarul inferior foarte lat, dar fără bărbie, pomeții obrazilor proeminenți; restul craniului n-a putut fi examinat, fiind îngropat în gheață. Toate coincideau cu înfățișarea unei ființe de tip neanderthalian. Alte trăsături n-au putut fi însă comparate cu datele cunoscute despre oamenii de Neanderthal, întrucît antropologii au la dispoziție numai schelete ale acestora. Presupunul neanderthalian din blocul de gheață — sau paleoantrop, cum l-au numit cercetătorii — avea corpul acoperit cu păr lung de 7-10 cm, prin care se străvedea pielea gălbuie. Fața, palmele, ge-

nunchii, tălpile nu erau acoperite de păr. Unele amănunte în construcția mâinilor și picioarelor au sugerat presupunerea că această ființă ar fi de tipul omului-maimuță din epoca cuaternară.

Pe de o parte împrejurarea că paleoantropul a fost ucis de un glonte, iar pe de alta natura gheții din sicriu (s-a dovedit că gheața e recentă și a fost produsă artificial într-o instalație frigorifică) înmulțesc semnele de întrebare legate de „exponatul” lui Hansen. Două dintre ele revin cel mai frecvent în discuție. Primul: nu cumva paleoantropul congelat e o mistificare? Foarte mulți sînt înclinați să răspundă afirmativ. Lucrurile s-ar fi oprit aici, dacă cîțiva oameni de știință notorii n-ar fi încercat totuși să aprofundeze problema. Astfel, Sanderson și Hoewelmans au declarat că orice specialist care ar fi examinat ființa congelată ar fi constatat că un mare număr de amănunte privind structura feței, a corpului, extremităților, pielii, părului sînt atît de reale, încît ar fi respins de la bun început ideea unui fals. În plus, prin locurile unde stratul de gheață era mai subțire răzbătea un miros specific de putrefacție. În sfîrșit, analiza singelui din rana provocată de glonte a arătat existența globulelor roșii și albe. Orice specialist ar fi înțeles, așadar, că așa-numitul paleoantrop a fost cîndva o ființă vie. Se impune însă o a doua întrebare: ce fel de ființă a fost?

Încercînd să răspundă, Hoewelmans a constatat că paleoantropul corespunde relatărilor făcute de specialiștii sovietici despre nominizi. „Descoperirea e mai degrabă a dv. decît a noastră” — i-a scris Hoewelmans profesorului B. Porșnev, iar Sanderson, la rîndul lui, i-a declarat: „Se pare că această ființă vă confirmă teoria”.

Conform teoriei profesorului Porșnev, în unele regiuni geografice greu accesibile trăiesc și azi ființe de tip neanderthalian, paleoantropi relictici. Această afirmație n-are nimic comun cu zarva stîrnită în jurul așa-numiților oameni ai zăpezilor. Paleoantropii relictici seamănă cu oamenii, dar nu sînt oameni. În primul rînd ei sînt lipsiți de gral, nu sînt ființe sociale, nu cunosc munca.

După cum am văzut, descrierea făcută exponatului lui Hansen corespunde cu aceea pe care ar face-o antropologii despre paleoantropi, strămoșii omului de azi. Desigur, se mai poate argumenta că e numai un monstru sau un hibrid dintre om și maimuță. După cum se poate contraargumenta — așa cum face prof. B. Porșnev — că antropologii cunosc nu unul, ci multe cazuri de existență, în zilele noastre, a unor ființe care își justifică denumirea de paleoantrop.

ASTROFIZICĂ

Biografia unei căi lactee

În centrul podișului Armeniei se înalță pînă la 4095 m un uriaș roșietic — vulcanul stins Aragat — devenit cu timpul un paradis al florilor, pomilor fructiferi și viței de vie. Una din oazele situate cel mai aproape de vîrf se numește Biurakan și e celebră în toată lumea pentru observatorul ei astronomic. O clădire circulară din tuf vulcanic roșu adăpostește un telescop cu diametrul oglinzii de 2,5 m. Cu asemenea instrumente se scrutează astăzi cerul pe o rază de două miliarde de ani-lumină. Cum putem realiza ce înseamnă asta? Mergînd din aproape în aproape. Galaxia din care face parte și sistemul nostru solar. Calea Laptelui, are diametrul de 100 000 ani lumină și conține cam 120 miliarde de stele, unele mai mici, altele mult mai mari decît Soarele nostru; la ele se adaugă cîteva sute de milioane de nebuloase care se pot întinde pe distanțe de ani-lumină. Cu toate acestea, Galaxia noastră e departe de a fi bogată. Vecina noastră M 31, de

care ne despart 2,5 milioane de ani-lumină, numără 400 milioane de sori. Iar în spațiul cercetat de telescoapele optice se află 10 miliarde de galaxii, unele mici cu „numai” cîteva sute de milioane de stele, altele uriașe, cu sute de mii de milioane. Așadar, 10 miliarde de galaxii într-o sferă cu diametrul de 4 miliarde de ani-lumină.

Posibilitățile de pătrundere în Univers nu se opresc însă aici. Radiotelescoapele, asemenea celui aflat acum în construcție la Biurakan, sînt de cinci ori mai puternice decît confracții lor optici. Cel mai îndepărtat obiect cosmic detectat de antenele lor cu urechile vesnic ciulite este radiosursa 3c286, pînă la care s-a apreciat că ar fi 10 miliarde de ani-lumină. Cum se nasc însă unde radio capabile să străbată o cale atît de lungă? Au dreptate astronomii care le caută originea în ciocnirea a două galaxii? Atunci de ce sînt toate radiosursele supergalaxii?

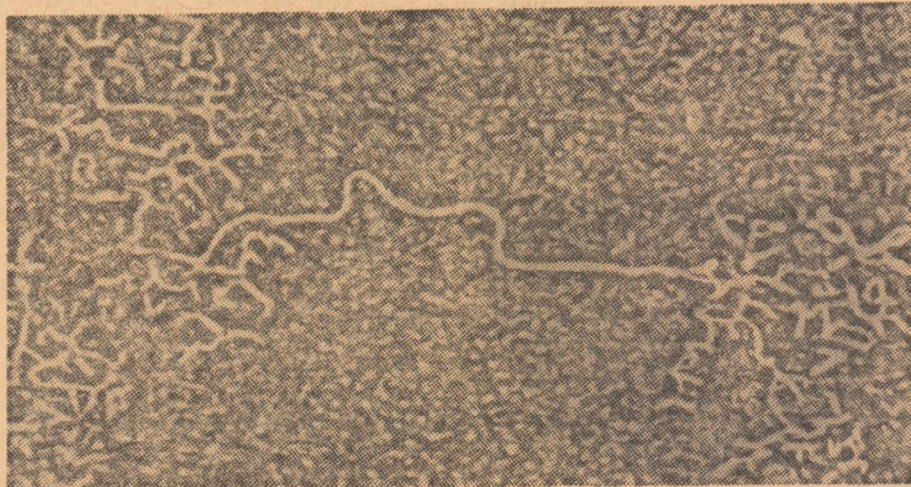
Astrofizicienii de la Biurakan, în frunte cu prof. V. A. Ambarțumian, le-au găsit o altă origine care explică în același timp și nașterea galaxiilor, fenomen ce nu s-a petrecut doar o dată în negura timpului măsurat în ani-lumină, ci se repetă și în zilele noastre. Ei socotesc că, la un moment dat, nucleul unei galaxii explodează, după cum o dovedesc unele fapte. Astfel, în galaxia M 82 au fost descoperite mase gazoase provenite dintr-o explozie petrecută cu 1 500 000 ani în urmă. Dar și vecina noastră M 31 și chiar Calea Laptelui mai elimină din nucleu asemenea mase gazoase. Conform deducțiilor teoretice și constatărilor practice, după ce au părăsit nucleul de bună voie sau forțate de explozie, aceste mase dau naștere „părților componente” ale unei galaxii obișnuite: stele, brațe spirale, roiuri de stele, subsisteme gazoase. Dacă nucleul „fabrică” căile lactee se explică dintr-o dată și acele rare și misterioase galaxii care au fost botezate cu numele descoperitorului lor: Seifert. Nucleele lor sînt anormal de strălucitoare și au masa a mii de sori. Nu cumva conțin un corp nestelar și super masiv care le determină comportamentul? Trei stări ale galaxiilor ar fi atunci posibile: de liniște, de excitație și explozivă. În favoarea ipotezei există și exemple, în primul rînd propria noastră Calea Laptelui, care poate fi socotită în stare de repaos întrucît emisiunea de materie din nucleul ei e slabă. Urmează galaxiile Seifert al căror nucleu nestelar lansează mase de gaze echivalente cu mii sau zeci de mii de sori; ele corespund stării excitate. În fine, radiogalaxiile pot fi socotite în stare de explozie. Conform acestor presupuneri, în stadiul inițial o galaxie ar trebui să se reducă la nucleu. Or, astfel de galaxii „în fașă” au fost observate sub forma așa-numitelor galaxii compacte care se compun practic exclusiv din nucleu.

GENETICĂ

Misteriosul cod de la limita vieții

În timp ce a doua echipă de astronauți se întorcea de pe Lună, o altă ramură de cunoștințe umane făcea un salt tot atît de important în sfera ei de activitate. Pentru prima oară în istoria biologiei s-a putut izola și observa în stare pură o „genă”, adică elementul component al cromozomilor, particule de substanță proteinică care determină și transmite caracterele ereditare ale ființelor vii!

Experiența a fost făcută pe bacilul dizenteric, *escherichia coli*. Pe acest organism relativ simplu au fost reali-

Gena izolată, văzută prin microscopul electronic. Mărită de 79 300 de ori

șta știința știința știința
știința știința știința știința
șta știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

zate astfel cele mai importante descoperiri din ultimul timp ale geneticii și biologiei moleculare; descifrarea codului genetic și descoperirea mecanismului prin care se produce sinteza proteinei.

Bacteriile au niște paraziți, bacteriofagii, analogi cu virusii, care pătrund în celula bacteriană, se înmulțesc și, pînă la urmă, o distrug. Particulele de bacteriofag care s-au înmulțit în bacterie pot introduce în propriul cromozom mici segmente din cromozomul bacteriei. Atunci cînd infectează altă bacterie, această particulă de cromozom poate fi încorporată în cromozomul bacteriei. Se realizează în felul acesta transferul unei părți de cromozom, care cuprinde o anumită determinanță genetică, de la o bacterie la alta, prin intermediul unui virus.

Pînă acum nu s-a izbutit a se realiza decît izolarea unei singure gene. Pe baza puținelor informații care au parvenit deocamdată, s-ar părea că această genă modifică construcția unei enzime și anume a enzimei care catalizează una din reacțiile de ruptură ale unui zahăr: glucoziul. Prin intermediul unei lungi serii de reacții organice rup legăturile chimice care mențin laolaltă moleculele de glucoziu și recuperează energia acestor legături spre a o reutiliza în procesele de care celula are nevoie.

Este, îndubitabil, o realizare epocală. Gena este unitatea ereditară elementară care, controlînd diversele procese metabolice, determină caracterele organismului. Există, de pildă, o genă care controlează coagularea singelui; dacă ea suferă modificări, individul în al cărui organism s-a petrecut această mutație e atins de hemofilie, adică incapacitatea singelui de a se coagula. Omul are însă multe mii de gene, care controlează tot așteea caractere.

Descoperirea asupra structurii genei, ca parte a unei molecule de acid dezoxiribonucleic (A.D.N.) și asupra codului genetic (cu alte cuvinte modul în care informația genetică e înscrisă în respectiva moleculă), a mecanismului intim al mutațiilor lasă să se întrevadă posibilitatea de a interveni în mod direct în constituția genetică a indivizilor. Perspectiva de a putea astfel interveni în desfășurarea multor boli și malformații ereditare este evident extrem de atrăgătoare.

Nu e mai puțin adevărat însă, că va trebui exercitat un control extrem de riguros asupra unor asemenea manipulațiuni la om, întrucît sînt evidente primejdiile pe care le-ar putea antrena asupra unui individ eventuale intenții răuvoitoare.

. tehnica .

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

Insușire a acestui vînt rece nord-estic este de a devasta periodic, cu viteza de 250 km/h, regiunile siberiene pe care le străbate. Academicianul A. Valiukin propune acum ca traiecul Borei să fie jalonat cu o mie de motoare eoliene cu roți de 50 m diametru, care să se învîrtească într-un defileu strîmt. Viteza vîntului micșorîndu-se cu două treimi în spatele unei roți, mașinile în serie ar amortiza violența rafalelor și ar produce un curent constant. Defileul turbină, care ar reveni la un preț de cost abordabil, ar urma să furnizeze 7 000 000 kW!

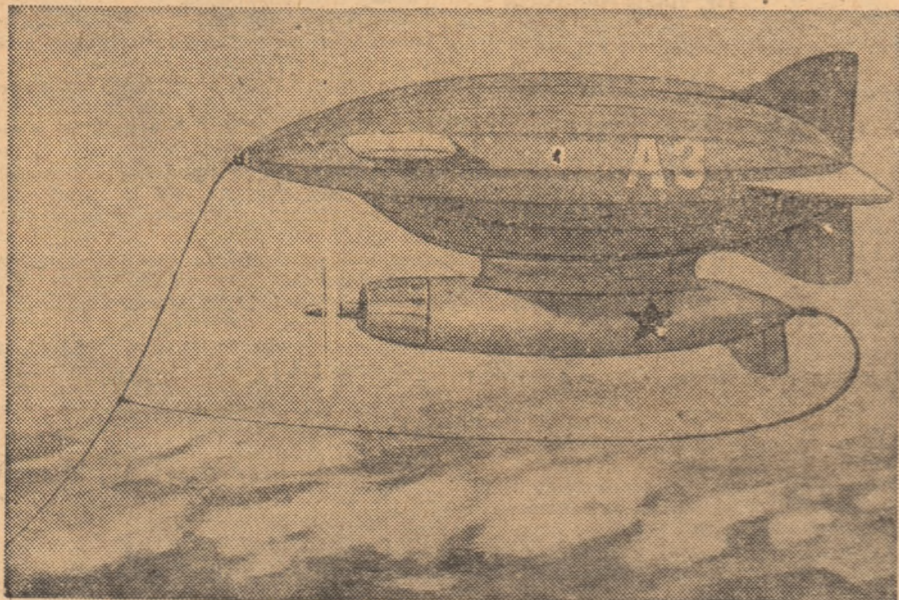
Pentru „Grupul celor șase” cum l-au numit energeticienii sovietici pe Roman Gokman, Igor Spițin, Vladimir Ustinov, Lev Konstantinov, Gheorghi Veinstein și Alexandr Polianker, protagoniștii instalației terestre de joasă altitudine nu sînt decît niște visători înrăiți, care reîtrăiesc în somn epoca troicelor. Vînturile inferioare, afirmă ei, diferă de cele superioare ca pisica de tigru. Oriunde ar sufla, la 10 sau 100 m înălțime, vîntul rămîne de neimblînzit, în timp ce în troposferă este gata dresat. Plecînd de la această idee, cei șase ingineri au depus, recent, proiectul TVES, rezultat al unor eforturi care au durat cinci ani. E vorba de o centrală eoliană troposferică fixată de anvelopa rigidă a unui aerostat, un fel de balon captiv, avînd drept nacelă un generator cu elice. Datorită formei sale aerodinamice, această uzină zburătoare ar urma să fie menținută în „patul” vîntului prin mijlocirea unui cablu de fibre sintetice care s-ar rula pe un tambur orientabil. Curentul ar veni din cer prin intermediul unui fir ce ar adera la cablu și care ar fi adăpostit la coborîre într-un „rezervor-bobină” subteran. Puterea utilă a acestui tip de centrală eoliană ar urma să fie de 2500 kW, iar producția anuală de 16 000 000 kWh!

Spre deosebire de vechile dirijabile, arată inginerii, aerostatul, care ar avea 120 m lungime și 40 m în diametru, ar fi umflat cu heliu industrial. Anvelopa rigidă alcătuită din trei straturi și roata eoliană cu diametrul de 38 m ar urma să fie realizate din materiale polimerice. Roata ar acționa asupra alternatorului prin intermediul unui tren

ENERGETICĂ

Un tigru care
inghite o pisică

Clubul internațional al proprietarilor de mori cu vînt, — au anunțat ziarele occidentale — a declarat război Don Quijoților moderni care dărimă aceste monumente istorice cu pale turnante, fală satelor de pretutindeni. Ei com-

Centrala eoliană troposferică

pun cîntece și pamflete, recomandă circuite turistice pe urmele lui Cervantes, Ruisdael și Alphonse Daudet, publică articole combative, organizează... Numai că, din păcate, activitatea clubului nu se extinde și asupra celorlalți supuși ai zeului Eol, aeromotoarele și celelalte tipuri de mașini care folosesc vîntul și care, devenite nu se știe de ce, anacronice, ruginesc în mijlocul peisajului rural. Esteții și-au spus cuvîntul; prozaicele mașini nu merită atenție! La fel și energeticienii care, se pare, că și ei consideră că centralele eoliene nu sînt o afacere rentabilă. Iar din marile congrese științifice referitoare la această problemă sau din comisiile organizate sub egida O.N.U. și UNESCO nu s-a ales decît... vîntul. Pînă la urmă o serie de țări au ajuns la concluzia că, în condițiile clasice de exploatare, aceste miliarde de cai-putere care lunecă pe de-a-supra noastră nu vor să se lase dresați. Din două motive: în primul rînd pentru că în apropierea solului vîntul bate neregulat, iar în al doilea rînd pentru că el se află pretutindeni și în același timp nicăieri, refuzînd deseori elicei energia cinetică necesară. În Uniunea Sovietică există însă o altă optică asupra problemei. În locurile unde lucrul este necesar, unde energia lipsește, nu s-a renunțat la „punerea vîntului în cușcă”.

Canalizat de gigantice defileuri, ca Mistralul în valea Rhonului, Bora suflă în trombă pînă la Novosibirsk. Singura

de angrenaje, reductor de viteză. În fine, greutatea sistemului TVES ar fi de 30 tone, inclusiv echipamentul. Fabricat în serie, TVES ar furniza o energie de 5—6 ori mai ieftină decît micile centrale de tip clasic, care folosesc cărbune, energie care va putea fi folosită la electrificarea agriculturii, îndeosebi pe pămînturile proaspăt defrișate, situate la mari depărtări de liniile de înaltă tensiune, ca sursă mobilă de curent electric etc., etc.

După cum arată Gheorghi Iakovlev, purtătorul de cuvînt al „Grupului celor șase”, proiectul le-a fost inspirat de descoperirea, în apropierea stratului separator superior al troposferei, a unor vînturi constante ca viteză și direcție și care suflă între 10—12 km altitudine. Este vorba de așa-numitele jet-streams, în care concentrația de energie eoliană este mult superioară celei din atmosfera joasă. Vîntul acesta „răspîndește groaza” la altitudini înalte, imobilizînd aeronavele cu reacție sau, invers, făcîndu-le să depășească Mach 1 (unda de șoc de mică intensitate care se produce într-un curent supersonic). Astfel, într-un rînd, pilotul unui aparat supersonic a trebuit să stopeze motorul și să planeze în așteptarea revenirii calmului. Încît, pe bună dreptate, consideră promotorii centralei eoliene troposferice sovietice, jet-streamul poate fi comparat cu tigrul care a înghițit pisica, în cazul nostru centralele eoliene terestre de joasă altitudine.

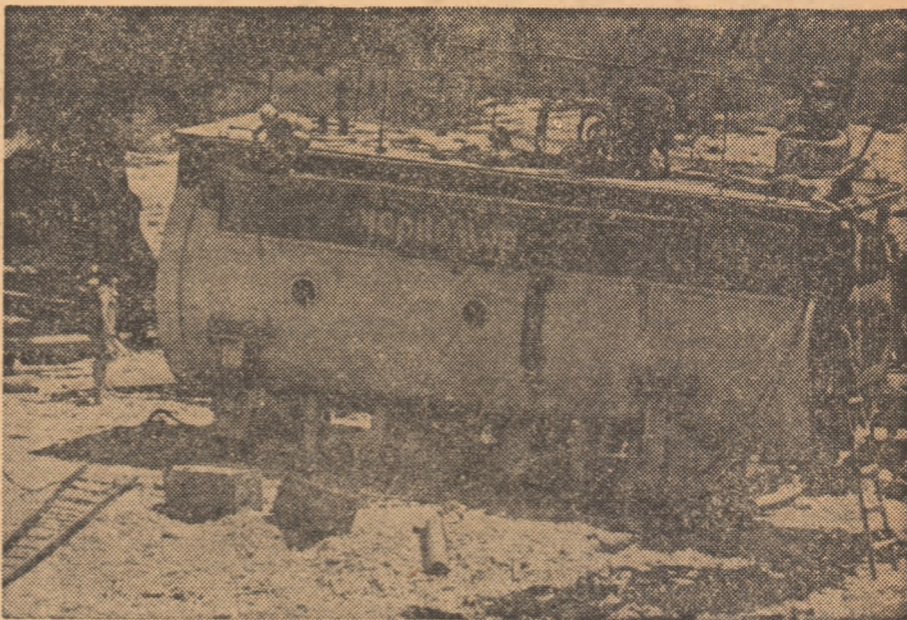
FIZICĂ

Luminile de pe fundul mării

Fundul oceanului ascuns privirilor noastre de un strat de apă cu o grosime de pînă la zece kilometri ocupă trei pătrimi din suprafața globului terestru. Dar știm despre el mai puține lucruri decît despre suprafața Lunii. Fundul oceanului pare accesibil și apropiat, îmbie parcă la străbătarea lui. Și poate că tocmai de aceea omul a purces la cucerirea vastelor întinderi de apă cu un echipament tehnic mult prea sim-

lui. Mai potrivite sînt de aceea, bateriile de acumulare, dar și acestea au deocamdată o capacitate energetică redusă. Cea mai bună soluție ar fi, se pare, sursele de căldură nucleare. Spre deosebire de procesul arderii, reacțiile nucleare nu reclamă medii oxidante și pot fi folosite cu bune rezultate în atmosfera inertă, chiar și în vid.

În ultima vreme capătă o răspîndire

„Cernomor” între două scufundări

plu. Și abia după ce s-a convins că în felul acesta nu va izbuti să obțină rezultatele scontate s-a văzut silit să cheme în ajutor știința.

Pentru valorificarea bogățiilor de pe fundul mării omul trebuie să învețe să lucreze în ocean ca pe uscat. În clipa de față extracția țigeliului, a minereurilor, a metalelor sau pescuitul în ocean se realizează de la suprafața apei, utilizîndu-se nave de suprafață, instalații de televiziune și manipolatoare subacvatice, aparate comandate de la distanță pentru culegerea și transmiterea informațiilor. Iar în ultimii ani specialiștii au început să elaboreze și aparate fără echipaj pentru cercetarea oceanului pînă la adîncimi de cîțiva kilometri.

Dar nici unul din aceste aparate nu poate suplini omul sub apă. Așa s-a născut ideea construirii unor laboratoare subacvatice populate ale căror echipaje să poată studia fenomenele fizice din mări, viața locuitorilor acestora, să execute lucrări de construcție și de salvare în caz de avarii, să monteze sonde petroliere subacvatice etc.

Un astfel de laborator subacvatic — Cernomor — a funcționat în vara anului 1968 și în Marea Neagră. Echipajul a cercetat procesele de coastă, transportarea depunerilor, circulația apelor în stratul din apropierea fundului mării etc.

Toate laboratoarele subacvatice moderne sînt construcții fără propulsie, remorcate de nave de suprafață. Acestea din urmă aprovizionează bazele subacvatice cu energie electrică, apă potabilă, aer și hrană. Dar pentru lărgirea frontului de cercetări în ocean sînt necesare laboratoare și observatoare subacvatice autonome cu viteză de deplasare suficient de mare, cu capacitate de manevră sporită, cu sisteme de iluminare rezistente, cu aparate pentru luarea de probe de apă și de sol, aparate de măsurat, un sistem de comandă de la distanță și alte utilaje. În sfîrșit, laboratoarele subacvatice autonome mai trebuie să aibă asigurată o legătură permanentă cu suprafața. Această legătură se poate realiza numai prin intermediul unei aparaturi hidroacustice, din cauză că apa de mare absoarbe undele hertziene. Dar mai absoarbe și lumina: chiar cînd apa este ideal de curată, vizibilitatea ei nu trece de cîțiva zeci de metri. De aceea urmează să se folosească aparate acustice pentru deplasare, explorări, recunoașterea unor obiecte dincolo de hotarele zonei de vizibilitate.

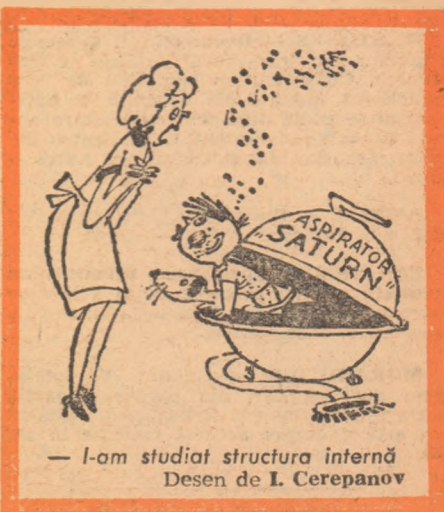
Pentru a asigura o autonomie deplină laboratoarelor subacvatice sînt necesare surse de energie electrică care să poată funcționa multă vreme sub apă. La mari adîncimi nu pot fi folosite instalații energetice cu combustibil obișnuit, din cauză că acolo nu există un mediu oxidant — oxigen, de pildă, — necesar pentru arderea combustibilu-

tot mai largă generatoarele termoelectrice cu izotopi în care energia termică se transformă datorită dezintegrării radioactive. Izotopii radioactivi sînt închiși într-un recipient ermetic pe care îl încălzesc pînă la o temperatură foarte mare. Apoi, elementele termoelectrice transformă căldura în energie electrică. Termogeneratoarele moderne cu izotopi au o putere de 5-100 wați, un randament de 3-5 la sută și o durată de funcționare (fără înlocuirea combustibilului) cuprinsă între trei și zece luni. Termogeneratoarele cu izotopi s-au dovedit surse ideale de energie electrică în valorificarea zonelor depărtate și greu accesibile ale globului terestru.

Sub apă, izotopii radioactivi au fost folosiți mai întîi pentru studierea deplasării nisipurilor din preajma țărnișelor sub influența valurilor, iar mai apoi pentru cercetarea vitezelor de circulație ale curenților subacvatice, ale direcției lor și ale condițiilor în care are loc amestecarea straturilor de apă la diverse adîncimi. Mai tîrziu, specialiștii au încercat să afle o posibilitate de a folosi termogeneratoarele cu izotopi la comandarea utilajului pentru extracția țigeliului de pe fundul mării, la alimentarea aparaturii farurilor hidroacustice a instalațiilor oceanografice subacvatice înzestrate cu seismografe, dispozitive pentru măsurarea temperaturii, salinității apei etc.

Pentru viitor, se crede că instalațiile energetice nucleare vor oferi energie electrică pentru deplasarea sub apă, pentru iluminarea și încălzirea laboratoarelor subacvatice, pentru desalinizarea apei și obținerea oxigenului din apa de mare.

Laboratoarele subacvatice cu rezerve de energie se vor putea astfel deplasa, scufunda și ieși la suprafață, vor rămîne timp îndelungat la mari adîncimi executînd tot felul de lucrări pe fundul mării.

— I-am studiat structura internă
Desen de I. Cerepanov

Poșta medicului

ALBU GEORGETA — București: Infecțiile intramamare cu siliconi sau chiar intervențiile chirurgicale prin introducerea de siliconi sub țesutul mamar au devenit o adevărată „modă” în unele țări occidentale. O modă însoțită de grave riscuri, deoarece duc adeseori la monstruoase hipertrofii glandulo-chistice sau chiar la cancerul ale sânilor. Aceleași riscuri le comportă și terapia estrogenică, mai ales că pentru a se obține rezultate tratamentul hormonal trebuie să fie de lungă durată. Iată de ce preferăm (tot cu prudență, bineînțeles!) masajele locale cu un unguent cu 5 mg% Ginosedol — doză zilnică de 5 mg pentru fiecare mamelă — tratamentul efectuându-se între a 5-a și a 25-a zi a ciclului menstrual.

GRIGORIU — București: Cure periodice și de lungă durată cu Negram, Colmicin sau Reverin (ar trebui repetată antibiograma pentru a se vedea care dintre aceste antibiotice este mai activ) asociate sau nu cu Neoxazol și un sever regim alimentar indicat de medicul specialist vor duce la vindecarea colibacilozei.

DAN — Brașov: Sfatul nostru: lăsați-vă de literatură! (scrisoarea dv. literaturizând excesiv un fapt de viață obișnuit și fără nici o semnificație patologică)

ILARION T. — Timișoara: 1) Nu 2) Da. 3) Fără doar și poate. 4) Firește că da, dar aceasta cere un plus de voință din partea dv. 5) Este de fapt singurul „leac” al unei „boli” închipute.

LUIZA — București: Desigur că prin electroliză se produce o restructurare a apei, o parte din aceste fenomene datorându-se și așa-zisului fenomen de electrostricțiune (atracția electrostatică dintre ionii și dipolii apei), dar acest lucru nu are nici o influență nocivă asupra organismului.

GHEORGHE ALEXANDRU — Com. Feleacu (Cluj): Pelada bărbii, ca și a capului, are o etiologie necunoscută, de aceea tratamentul e dificil. Medicamentele nu pot fi prescrise de la distanță. Un bun specialist va găsi, probabil, „pe încercate” cea mai bună soluție, pe bază de preparate cortizonice sau altele.

PARASCHIV LUCICA — Craiova: Vă mulțumim pentru cuvintele dv. calde și regretăm că nu vă putem răspunde decât pe această cale și încă foarte concis. 1) Greu, dar se poate încerca. Am publicat recent un tratament cu lobelină împotriva fumatului. 2) Nu există o pastă de dinți cu o compoziție chimică cu care să mergeți „la sigur”. În ultimă instanță, ceea ce contează este periajul dinților, care poate fi făcut periodic și cu bicarbonat de sodiu sau sare de bucătărie. Se pare totuși că pastele de dinți cele mai bune sînt cele care conțin și clorofilă. 3) Vă sfătuim să vă adresați Clinicii de neurologie de la Spitalul Gh. Marinescu din Capitală. 4) Nu este vorba de o „boală”, ci de un proces de adaptare, care sîntem conștienți că va dispărea cu timpul. 5) Nică problema părului nu e gravă. Se va stabiliza probabil în curând, iar de nu, va conferi un farmec în plus figurii dv.

SCHILLER IOLANDA — Oradea: Trebuie să vă adresați unui logoped. Astfel de specialiști există la policlinicile infantile din orașele mari. Probabil că și la dv. Dacă nu, la Cluj.

IOAN COLAR — Vașcău: Trebuie să vă adresați unui specialist urolog. Nu este vorba totuși de o prostatită?

G. ELISABETA — Timișoara: Am publicat frecvent articole despre litiaza renală. Răsfoiți colecția revistei. Regimul variază în funcție de litiază (urică, oxalică, fosfatică). Fructele și sucurile de fructe (prune, pere, struguri, piersici) pot fi consumate, avînd și efect diuretic. Cît despre tratament, nu credem în reușita unui medicament în afara operației, dacă specialistul o indică. Dacă însă nu aveți crize, „piatra” se poate inclava și o puteți purta „sănătoasă” pînă la adînci bătrînețe. Folosiți cealul de cozi de cîrșe sau mătase de porumb. Foarte util este și următorul amestec: părți egale din flori de albăstreă (petale), fructe de măcieș, frunze de mesteacăn, frunze de merișor, coada calului, osul iepurelui, rădăcini de griu (sau) și orz, ovăz, secară.

PAULESCU AUREL — Deva: Faceți un tratament cu Folcisteină conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul.

W. STONES — București: 1) Ecemelele copilului sînt într-adevăr rebeli la tratament. Consultați un specialist de la o policlinică specială din Capitală. 2) Epistaxisul se poate opri prin cauterizare nazală la un specialist O.R.L. 3) Pentru dv. citiți răspunsul dat sub Paulescu Aurel — Deva.

AMIRAL — București: Citiți răspunsul dat sub Paulescu Aurel — Deva.

ZENAIDA — Timișoara: Infantilismul genital se mai poate trata la vîrsta pe care o are fiul dv. Apelați la un medic specialist endocrinolog.

MORARU ILIE — Galați: Vă înțelegem durerea, dar, din păcate, miopia nu are un tratament radical. Am publicat un articol despre această maladie în nr. 39.

Sportul dentiștilor

Desen de I. Cerepanov

TEMĂ DE SEZON

Cum ne adaptăm la frig

Mijloacele de a lupta împotriva frigului sînt numeroase, dar este greșită ideea că cele mai bune sînt... caloriferul sau îmbrăcămintea de lină. Fiziologia modernă acordă o importanță mai mare călirii organismului decît „ocrotirii” lui prin procedee clasice.

Iată deci cîteva „trucuri” care permit o mai bună rezistență la frig, o adaptare cît mai eficientă la intemperii.

In plină iarnă ca în toii verii

Foto: B. Trepetov

Apa rece, oricît ar părea de paradoxal, este cel mai verificat procedeu de luptă împotriva răcii! În acest scop ea poate fi folosită sub diferite forme. Să ne obișnuim astfel în fiecare dimineață să ne spălăm cu apă rece pînă la brîu. Vom face după aceea fricțiuni energice cu un prosop muiat în apă rece, pînă simțim senzația de căldură.

Dușurile reci vor fi practicate numai de cei sănătoși și după o perioadă de adaptare. Se vor face la început dușuri calde, apoi călduțe, ajungîndu-se în cele din urmă la dușuri reci, la temperatura cea mai scăzută pe care o poate suporta corpul. Regula de bază este: se va scădea treptat temperatura, prelungind durata. Dușurile reci nu vor fi făcute însă mai mult de 3—5 minute. Băile calde pot fi și ele urmate de dușuri reci sau fricțiuni reci. Ținem să menționăm că dacă nu ne deprindem să facem aceste „cure reci” regulat, la ore fixe și potrivite (înaintea meselor și niciodată imediat după mese), de cel mult trei ori pe zi, ele își pierd eficacitatea și măresc dezagrementele frigului.

Exercițiile fizice, exercițiile de respirație și exercițiile de gimnastică sînt, de asemenea, indicate. Se va respira în fața ferestrei deschise și numai pe nas. Gimnastica poate fi făcută după schemele de la radio sau după manualele existente. Important este ca ea să nu fie obositoare și să nu o întrerupem niciodată.

În sfîrșit, iată pentru zilele friguroase un program pe care este bine să-l respectăm. Înainte de a ne da jos din pat, vom face puțin masaj (cite 20 de măsuri) de-a lungul diafragmului (de la coșul pieptului pînă la buric) și pe abdomen (de la stînga la dreapta). Să nu sărim brusc din pat. Ne vom întinde mai întîi, vom înlătura apoi așternutul și ne vom ridica ușor. După toaleta de dimineață și „cura rece”, e bine să bem puțin apă, cîteva înghițituri mici. Vom începe apoi exerciții de respirație 5—6 minute, după care vom face gimnastica propriu-zisă.

Gustarea de dimineață va fi luată după aceste exerciții. Se va minca încet, se va mesteca bine, în poziție cît mai destinsă.

Dr. Boris Senuşkin

E BINE SĂ ȘTIM

Să ne așezăm la masă deconectați

Se pare că a minca este actul cel mai simplu și mai banal al vieții. Și totuși... Dacă toți oamenii ar ști cum să mănince (nu ne referim de astă dată la ce să mănince), multe din bolile tubului digestiv nu s-ar produce. Iată de ce socotim necesar să facem cîteva considerații asupra acestui temă.

Vorbînd de oamenii care sînt foarte preocupați de profesia lor, de activitatea lor zilnică, Pavlov spunea: „El par să mănince fără să observe că o fac, adică mănîncă fără să-și întrerupă nici un moment activitatea și preocupările. În acest fel, citînd la masă, discutînd aprins probleme profesionale sau casnice, neacordînd atenția necesară mesei, se produc perturbări serioase. Sucul gastric lipsește sau e foarte redus, secreția apare mai încet, alimentele stagnează mai mult în stomac, fermentează și irită mucoasa gastrică, pregătînd starea patologică.

Este deci necesară o „deconectare” înainte de a ne așeza la masă. Să lăsăm „la cuier”, o dată cu hainele, grijile, problemele, enervările. Așezați destinși să ne gîndim numai la „excitanții pozitivi” ai mesei: gustul alimentelor, plăcerea pe care ele ne-o provoacă, ambianța în care mîncăm urmînd să fie cît mai favorabilă (aspect, curățenie, excitanți vizuali, olfactivi etc.).

O importanță covîrșitoare o are și respectarea orelor regulate de masă; dereglarea timpului afectat mîncării duce la o dereglare a secrețiilor gastrice. Se va evita, de asemenea, mîncarea prea rece sau prea fierbinte, se va minca încet, se va mesteca bine; nu mult odată; nu se va bea apă în timpul mesei decît puțin (pentru a nu dilua sucurile gastrice); nu se vor consuma alimente indigeste, mai ales seara. După masă, e bine să facem puțină mișcare, să nu ne culcăm în nici un caz imediat, să obișnuim mici plimbări sau exerciții fizice ușoare de gimnastică al căror efect de favorizare a digestiei e remarcabil.

Dr. Lev Gorin

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap esc
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

IMPOTRIVA OBEZITĂȚII

Regimuri hipocalorice

Cheia succesului în lupta împotriva excesului ponderal, în ciuda numeroaselor preparate farmaceutice antiobezitare, a fost și rămîne regimul alimentar. Conținutul în calorii al acestui regim trebuie să fie redus (hipocaloric). Numai prin scăderea aportului caloric, poate fi obligat organismul să-și consume din propriile sale rezerve.

Tratamentul obezității prin regim dietetic hipocaloric constă din reducerea rației alimentare nu numai cantitativ, ci și calitativ, consumînd alimente cu valoare calorică redusă.

Iată patru din aceste regimuri hipocalorice, cărora „proba timpului” le-a verificat eficacitatea:

Un regim relativ sever, care însumează 1500 calorii în 24 ore constă din: 80 g piine, 25 g unt, 250 g lapte integral, 250 g lapte smîntînit, 400 g legume, 200 g carne slabă fiartă, o porție bulion fără grăsime, 100 g cartofi, un ou fiert, 200 g fructe (mere, pere, prune). La acest regim (care va fi dozat în 3 mese), se pot adăuga cantități mici de ceal sau cafea fără zahăr, bulion fără grăsime și sucuri de fructe (portocale, piersici, caise).

Un alt regim, ceva mai „blînd”, a fost preconizat de Noorden. Schema lui trebuie riguros respectată. Ora 8: 250 g cafea de orz sau ceai cu zaharină cu 5 g lapte, 25 g piine integrală, 80 g carne slabă. Ora 10: un ou fiert moale fără piine. Ora 13: 200 g bulion de carne și legume (făcut din 150 g carne slabă, 100 g cartofi, 10 g grăsime), 100 g fructe, salate și legume crude. Ora 15: 250 g cafea de orz cu zaharină și o linguriță de lapte. Ora 16: 200 g fructe. Ora 18: 200 g lapte smîntînit. Ora 20: 125 g carne slabă friptă la grătar, 30 g piine, 50 g compot cu zaharină.

Pornind de la ideea că un regim monoton „plictisește” fiind suportat destul de greu, Kannengieser și Antoine recomandă un regim așa-numit „în zigzag”. Luni, zi de legume; marți, zi de carne slabă; miercuri, zi de ouă; joi, zi de lapte; vineri, zi de pește; sîmbătă, zi de fructe; duminică, la alegere; alimentele consumate în fiecare zi nu vor însuma mai mult de 1500 calorii și vor fi pregătite fără grăsime.

În sfîrșit, un regim foarte sever, de 900 calorii pe zi, care presupune un repaus cît mai complet, supraveghere medicală și durată limitată este compus astfel: dimineața, 250 g cafea neagră cu zaharină, 60 g biscuiți (4 bucăți); prînz: 100 g carne fiartă sau friptă, 150 g legume verzi (salată), 10 g untdelemn, suc de lămîie; seara: 50 g brînză desărată, 200 g fructe. Lichidele (ceal fără zahăr, apă) nu vor depăși 750 g pe zi.

În încheiere, am vrea să reamintim tuturor persoanelor „mai pline” să se abțină de la următoarele alimente hipocalorice: dulciuri concentrate (zahăr, dulceață, ciocolată, gem etc.); orez, paste făinoase sau piine mai mult de 2—3 felii pe zi, grăsimi peste limita admisă preparării alimentelor; lapte gras; brînză grasă; carne grasă; sosuri cu rînșă; supe și ciorbe grase; cîrnați, mezeluri, conserve, pește sărat; legume uscate (fasole, mazăre); fructe uscate (nuci, alune), alimente grase.

Dr. Igor Savin

IRAK

Nălucile din stufăriș...

— Vă duceți la maadani? — ne-a întrebat la Basra un renumit negustor arab, de la care ne aprovizionasem cu conserve. Nu vreau să vă schimb hotărârea, dar n-ar fi rău să vă faceți mai întâi testamentul, așa, pentru orice eventualitate...

— Dar dumneata ai fost vreodată în stufăriș? l-a întrebat, la rîndu-l, profesorul Tisiger, însoțitorul meu. Mereu sintem preveniți de unul și de altul, dar fără nici un temei...

Numele de maadani arată mai degrabă modul de viață al oamenilor stabiliți din vremi imemorabile pe niște terenuri mlăștinoase, acoperite de stuf, decât numele populației care locuiește în ostroavele inundabile ale Tigrului și Eufratului. Cîțisem despre

de prigonii care sperau să-și poată duce viața în acest loc greu accesibil. Se luptau între ei, făceau dese incursiuni pe „uscat”, atacau oștile califilor de Bagdad, încît multă vreme aceștia n-au putut s-o scoată la capăt cu răzvrățiții din stufărișuri. Faima lor de războinici intrase în legendă.

Spre acești locuitori ai apelor ne îndreptam acum la bordul unei bărci. Am poposit în fața unei case de pe o insuliță; gazda ne pofti cu un gest prietenos să intrăm înăuntru. Tot timpul călătoriei urmărisem cu luare aminte eticheta căutînd să nu-mi scape nimic. Știam că trebuia să duc mîna la inimă, cum a făcut gazda noastră, iar după aceea s-o lipesc de frunte. Dar, cum dîrdîlam de frig și mă gră-

Doă ore de muncă cu spor și casa împletită din stuf își poate primi locatarii

ei într-un articol al profesorului Tisiger, care scria:

„Ca orice popor mai puțin cunoscut, maadani sînt victime ale zvonurilor. Vecinii repetă bucurii scornejile care circulă pe seama lor... Într-o vreme erau numiți „viclenele năluci din stufăriș”, aveau faima de hoți, dar în nici una din cele două călătorii făcute pe meleagurile lor nu mi-au furat nimic. Se spune că au o fire închisă, neprietenoasă, dar eu m-am convins de ospitalitatea și dorința lor de a intra în contact cu oamenii...”

În vremuri imemorabile, Golful Persic ocupa o mare parte din actuala deltă a Mesopotamiei. Tigrul și Eufratul se vărsau în mare separat. După ce se retrăgeau, apele lăsau în urma lor o amintire durabilă: brațe, canale, bălți, lagune, mlăștini.

Pe măsură ce se scurgea vremea, întinsa regiune ivită din mare își schimba configurația. În timpul revărsării fluviilor unele zone erau iar acoperite cu apă; mereu se iveau sau dispăreau fișii de uscat. Nici o hartă a continentului nu putea pretinde că era exactă, întrucît contururile se modificau continuu. Timp de trei milenii în această zonă s-au retras tot felul

beam să intru în coliba caldă, am uitat că trebuia să mă și descalț. M-a re- adus la realitate privirea nedumerită a gazdei. Ude, șireturile de la pantofi n-au vrut în ruptul capului să se des- lege și echipajul bărcii a trebuit să bată pasul pe loc în spatele meu pînă cînd, în cele din urmă, am izbutit să-mi scot pantofii. Între timp gazda și vecinii îl salutaseră pe Tisiger cu un călduros „salaam aleikum” de par- că nu s-ar mai fi văzut de o săptă- mină, nu de trei ani.

Mai întîi ni s-a servit cite o ceașcă minusculă de cafea, produs foarte pre- țuit în această regiune, întrucît e adus cu mari sacrificii; apoi în aceleași ceșcuțe ni s-a turnat un ceai tare, foarte dulce, tratație obișnuită în O- rientul Mijlociu. Discuția se desfășura lent; în citeva ore casa se umplu de oameni, încît în cele din urmă în ju- rul vetrei se aflau pe puțin 60 de inși, numai bărbați adulți și tineri, căci fe- meile n-au voie să stea în aceeași în- căpere cu străinii. Fiecare încercase să se așeze în așa fel încît să nu stea cu spatele la vecin și să nu-i arate călcîiul gol.

Noi răspundeam la întrebări și, din cînd în cînd, mai făceam cite o re- marcă. Căci ce om bine crescut spu- ne din primul moment de ce a venit? Și, la urma-urmei, ar fi avut vreun rost să spulberăm de la bun început ferma convingere a gazdei că veni- sem acolo de la șapte poște însuflețiți numai de dorința de a ne interesa de sănătatea lui, de aceea a rudelor, a rudelor rudelor sale, ba pînă și de aceea a autorităților?

Tisiger stăpînea la perfecție, ca un virtuoz, arta discuției orientale. Dar la un moment dat simți și el că-l lasă puterile. Și, după miezul nopții, începu să facă aluzii la faptul că am vrea să ne odihnim puțin. Imediat mulțimea începu să iasă din colibă, urîndu-ne somn ușor. Gazda înteți focul, iar vislașii noștri așezară pe po- dea rogojini, ca să ne facă masaj. A- cest obicei al locuitorilor din stufări- șuri e o dovadă a unei desăvîrșite ospitalități. Maadani sînt ferm con- vinși de proprietățile curative ale a- cestei proceduri. Trei vislași începură să-mi frămînte bicepsii și să-mi apese gleznelor cu tainica speranță de a ajun- ge la oase. Ceea ce nu le fu greu...

A doua zi norii se risipiră, lăsînd soarele să lumineze și să încălzească umbra regiune. Dar vîntul de no-

lembrie continua să bată cu viteza unui expres.

— Trebuie să plecăm, n-ar avea nici un sens să sperăm că vremea s-ar în- călzi — mă preveni însoțitorul meu. Numai pe lacul Zikri, în inima ostro- vurilor, poți cunoaște bine fauna. E adevărat, bate vîntul, dar n-avem în- cîtra.

Lacul n-avea hotare precise, ca de altminteri toată regiunea. Am călăto- rit toată ziua, pînă seara, cînd ceața a învăluit totul în culoarea cernelei. La un moment dat se apropie de noi o platformă plutitoare cu bivoli, în- conjurată cu o barieră de stuf și se- mănînd cu pupa unui galion. Apoi, platforma îndreptă spre noi fața unei colibe, în care se vedeau, luminați de focul vetrei, oameni, miei și bivoli mici. Nu era un galion, ci un fel de arcă plutind în noapte...

Bivolii de baltă constituie baza eco- nomiei oamenilor din stufăriș, a că- ror viață e în mare măsură legată de aceste animale. Săpături făcute în re- giunile din preajma ostrovurilor dove- desc că bivoli s-au ivit în această zonă ca animale domestice cu 3500 de ani î.e.n. Și, evident, după mai bine de cinci milenii de viață în țăruri ei se deosebesc complet de semenii lor crescuți în libertate, aducînd mai degrabă cu niște vaci decît cu spaima junglei.

Am privit mult timp și cu luare a- mînte ciudatele făpturi și am văzut că se mișcă mai încet decît orice alt a- nimal cu excepția, poate, a elefanților nefolosiți ca animale de tracțiune. Un bivol care stă nemișcat în apă poate fi luat drept un animal preistoric, aș- teptînd răbdător să moară. Ochi îi sînt plini de reproduceri la adresa noastră, a celor care rămînem pe pămînt; glasul tragic. Nu e răget sau muget, ci un geamăt surd, care cere parcă să i se facă drentate. Dar au oare bivoli de ce se plînge? Bivolii de baltă nu sînt tăiați pentru carne, decît în caz că se îmbolnăvesc. Ei nu sînt folosiți la munca cîmîului. Întrucît în zona aceea nu există terenuri arabile; ei duc astfel o viață de huzur. Acest trai ușor le este asigurat în schimbul lăptelului și bălegarului pe care îl dau, bălegarul fiind chiar mai important pentru locuitori decît laptele. De ce? Dat fiind că stuful arde prea repede și e mult mai periculos, bălegarul e singurul produs care poate fi folosit la încălzit: tizicul uscat e utilizat și ca ciment în construcții. De altfel, acest produs are foarte multe întrebunătări, ele nu pot fi toate enumerate aici.

La un moment dat Tisiger s-a inter- esat cîți mistreți au împușcat maada- nii anul acesta. Întrebarea mi s-a pă- rut deplasată, cu atît mai mult cu cît era pusă de un bun cunoscător al obi- celurilor maadane. Să discuți cu niște musulmani despre porci! Dar răspun- surile au izbucnit din toate părțile. Bărbații se întreceau în a da relații, de unde am tras concluzia că era o problemă care-i preocupa serios.

Mistrețul de stufăriș e un animal de pradă periculos, asemănător cu porcii mistreți din Evul Mediu, pome- niți în cîntecele trubadurilor. Musul- mani habotnici, maadani nu consumă carne de mistreț, dar îl vinează cu orice ocazie prielnică. Dar mistrețul îi surprinde de multe ori pe om nepre- gătit, în care caz deznodămîntul atîr- nă pur și simplu de întîmplare. Dacă atunci cînd e doborît de fiară, omul cade pe spate și își expune astfel, evi- dent fără să vrea, sub colții mistrețu- lului față, abdomenul sau gîtul soarta lui e hotărîtă. Dacă însă izbutește să se întoarcă într-o rină sau cu spatele la fiară, se alege numai cu răni foarte grave...

(După „Vokrug sveta”)

COLUMBIA

Ce se intimplă la Cartagena?

Într-o bună zi, curiozitatea profesio- nală m-a purtat pe străzile Cartagenei, vechiul oraș-fortăreață de pe țărmul Mării Caraibilor. În piața Bolivar, în- tr-o clădire în care odinioară au trona- t călăii Inchiziției, se afla departa- mentul municipal de turism. Șeful de- partamentului, dl. Cicero Granger, m-a condus amabil prin instituția sa, înce- pînd cu străvechile grădini de piatră prin care iscoadele își zvirlau din

stradă denunțurile și pînă la curțile ca- strimate, în care se desfășura suplicul celor condamnați.

Apoi, dl. Cicero mi-a arătat casele vechi cu balcoane de lemn din cen- trul orașului, piața pitorească, bastioa- nele fortăreței San-Felippe. Am stră- bătut cartiere de cocioabe, așezate la poalele colinei pe care timp de aproape o sută de ani strămoșii actualilor loca- tări ai căsutilor — indieni și negri — au înălțat, din porunca colonizatorilor, zidurile fortăreței. Într-un sat de pes-

Indiană din Cartagena

cari am văzut niște inși scoțind din apă coșuri mari, dar nu pline cu pește ci cu un pietriș mărunt multicolor. Acum e la modă ca zidurile vilelor și aleile să fie presărate cu acest material.

Furtunoasa dezvoltare industrială ca- racteristică mai tuturor marilor orașe columbiene a ocolit Cartagena. Aido- ma palatelor din basme, orașul e cu- fundat într-o adîncă somnolență, aș- teptînd clipa cînd va fi și el trezit la o viață trepidantă. Pentru moment, însă, trecutul cu conchistadori, inchi- zitori și pirați atrage la Cartagena un mare număr de turiști, pictori și... pro- ducători de filme. De altfel, și acestea sînt de industrie.

Am vizitat orașul exact în perioada cînd se filma acolo „Quemada”, care constituia atunci principalul eveniment din viața Cartagenei. În portul vechi se amenajase un nou chei, pe șantierul naval se construise o brigantină, iar arhitecții ridicaseră în oraș trei tabere militare și citeva sătulețe cu case mari din birne. Lucrările necesi- taseră un mare număr de brațe de muncă, iar filmarea scenelor de masă mi se figuranți.

Celebrul regizor italian Gillo Ponte- corvo alese Cartagena după multe luni de investigații pe coasta Mării Ca- raibilor și în Insulele Antile. Vechiul oraș și împrejurimile lui răspundeau cum nu se poate mai bine cerințelor scenariului.

Filmul are ca temă lupta de elibe- rare care, la începutul secolului trecut, a cuprins o insuliță din Caraibe: Que- mada. Insula a căpătat acest nume după o eruntă reprimare a popu- lației răsculate de către conchistadorii spanioli, în secolul XVI. Încercînd să imprime o tentă cît mai realistă filmu- lui, Pontecorvo a făcut multe investi- gații pentru alegerea celui mai potrivit interpret al rolului lui José Dolores, conducătorul de culoare al răscu- laților. În cele din urmă l-a găsit într-un sat, Palencia, situat la 60 de kilo- metri de Cartagena și întemeiat de sclavi negri fugari la sfîrșitul secolu- lui XVIII. Evaristo Marques, un tînăr negru înalt, vinjos, tată a opt copii, a trebuit să învețe repede limba spa- niolă, căci în satul lui, pierdut în jun- glă și înconjurat de mlăștini, se vorbește și acum un vechi dialect afri- can. Apoi eroul filmului a trebuit să învețe să poarte pantofi. „E prima pe- reche pe care o încalț și probabil ul- tima” — a declarat José. Cîteva mii de cartagenezi și locuitori din impre- jurimi au fost poftiți să facă figurație. Ei au venit să ciștîge ceva bani și pro- babil că nici nu vor vedea filmul la care au participat. Cu onorariul pri- mit, Evaristo Marques spera să-și cum- pere un taur, citeva vaci și să devină primul om „bogat” din satul lui.

După ce brigantina a fost scoasă de pe chei, iar taberele militare demon- tate, totul a revenit, probabil, la nor- mal în liniștita, somnolenta Cartagena. Dar pînă cînd?

V. Borovski

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

CEREȚI

INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

produse de
intreprinderea

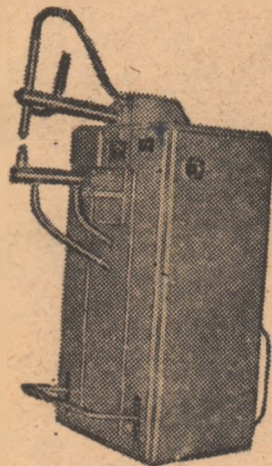
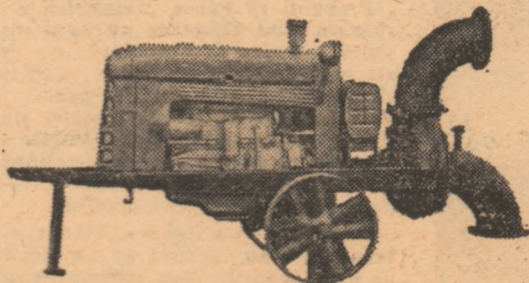
13 DECEMBRIE-SIBIU

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

EXECUTĂ

pe bază de repartitie și comandă fermă următoarele produse :

- agregate de pompare tip D. 108—12
- mașină de punctat electrică
- nicovale tip : 63 kgr, 100 kgr, 150 kgr
- role simple și duble S. 80
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

Poșta medicului

(Urmare din pag. a 8-a)

MAIA — București : Sînt probabile fenomene neurovegetative, tulburări de circulație și procese ce țin de vîrstă. Opini- nă-m și noi pentru un tratament cu tran- chilizante (Napoton) și antinevralgice (Si- nonon) la care puteți adăuga vitamine din grupul B (B₁, B₆, B₁₂) preferabil pe cale injectabilă.

SERBAN GRIGORESCU — București : Nu credem că este un fenomen patologic. Psihologii au arătat de mult că la una și aceeași persoană există deosebiri „po- lare“ de stare de spirit, iar Goethe a ilu- strat acest dualism prin celebrul vers : Himmelhoch jauchzend — zu Tode betrübt“ („Chiuind pînă-n ceruri — a- mărît de moarte“). Există, desigur, și un corespondent clinic al acestor stări : sin- dromul maniacodepresiv.

MARIANA V. — Timișoara : Și totuși, singura soluție este să vă adresați unui medic specialist ginecolog căruia să-i spuneți, ca și nouă, tot adevărul.

PAULA — Oradea : Dacă într-adevăr pilozitatea este foarte marcată, folosiți un depilator din cele existente în comerț ca, de pildă, „Nivea“

I. A. — Bacău : Vă faceți probleme inu- tile care întrețin un cerc vicios perma- nent. Am mai scris în această pagină des- pre inhibiția psihică. Răsfoiți colecția revistei Căsătorii-vă fără teamă

Z. N. — Galați : Impotriva stomatitei care o aveți încercați următoarea so- luție : glicerină boraxată 20%—30 g, Hidrocortizon fiole VIII, vitamina B₁ fiole II, vitamina B₆ fiole II, Stamicină tab. II.

P. M. — Predeal : Nu e cazul că fiți „disperată“ din cauza piștuirilor și mai ales să nu vă puteți „suporta“. Un tra- tament radical nu există (se pare că piș- truii, ca și multe alte caractere, sînt „in- scriși“ ereditar în gene și deci nu se pot... sterge). Cremele protectoare impotriva soarelui ca și pomezele cu diverse sub- stante chimice sînt singura soluție. Seara, înainte de culcare, ștergeți piștuirii cu soluția : Clorură de amoniu 0.50 g, Apă de sulfină (melilot) 10 g, Apă de hamame- lis 20 g, Apă de roze 70 g. În cursul zi- lei aplicați crema : Perborat de sodiu 17 g, Ac. citric 8 g, Cold-cremă 75 g. Lăsați această cremă pe piele timp de 1/2—1 oră, apoi ștergeți și pudrați cu Peroxid de magneziu 30 g, Talo 50 g, Oxid de zinc 20 g

CONSTANTIN M. — Buzeni : 1) Sto- matologul la care veți apela vă va lămuri mai bine cum se pot pune dinți de aur. 2) Impotriva mătregii și a căderii părului loțiunea Gerovital H 3 și alternativ Tinctură de cantaridă 3.50 g, T-ră de chi- na 7.50 g, Pilocarpină clorh. 0.24 g, Glice- rină 28 g, Cloralhidrat 3.6 g, Alcool diluat 70° pînă la 450 cm³. Se aplică zilnic, fre- cînd pielea capului cu un tampon de vată îmbibat în acest preparat. 3) Impotriva piștuirilor, citiți răspunsul dat sub P. M. — Predeal. 4) Pentru întărirea gingiilor : T-ra Rathaniae sau T-ra Gei Urbani 60 g, oleum anisi 3 g, clorură de zinc sol. 200%, 80 g, ol. menthae 6 g, Salol și Per- hidrol cite 6 g, Alcool rect. 250 g. Se agită bine sticla înainte de întrebuintare. Se pune o linguriță la 1/2 pahar cu apă căl- duță cu care se va clăti gura dimineața și seara, după periajul obișnuit cu pastă.

A. I. — Comănești (Bacău) : În parodon- tită nu există un „leac“ radical. Vă va fi însă de folos rețeta dată sub Constantin M — Buzeni la pct. 4.

UN ABONAT — Cluj : Așa cum am mai arătat în această rubrică, peliartroza nu are un tratament radical, iar trata- mentele „derizorii“, cum le numiți dv., le-ați încercat probabil pe propria dv. piele. Amănuntul, cam mare (cei 67 de ani) pledează și el pentru ireversibilitatea proceselor „ozice“.

M. S. 32 — București : Am citit cu a- tenție lunga dv. scrisoare și mulțumindu-vă pentru aprecieri, vom încerca să vă ajutăm. Considerăm că este un fenom- en nervos, datorat în parte și su- prasolicității pe care o reclamă munca dv. Vă recomandăm deci respectarea unor reguli elementare de igienă a muncii, viață în aer liber, dușuri reci și calde alternative (zilnic), exerciții fizice și sport. Fără să subestimați aceste mijloace „banale“, în- cercați să reduceți hiperexcitabilitatea prin tranchilizante (Napoton sau Car- baxin) și sedative (Bromoal, Extraveral etc.) pe care le veți lua în doze convena- bile (de pildă 1 drajcu Napoton și 2 tab. Bromoval) cu 1/2—1 oră înainte de culcare. Nu am experimentat medicamen- tul despre care ne întrebați, dar publicați- le de specialitate afirmă că e foarte bun. Mai scrieți-ne.

THEO — Petroșani : Adresați-vă unui specialist endocrinolog, care va decide a- supra conduitei terapeutice de urmat.

N. V. — Reșița : Considerăm că ați făcut un sindrom nevrotic cu elemente astenice (prin suprasolicitare !) pe un fond probabil hormonal. Vă recoman- dăm un examen neuropsihiatric, endocri- nologic și oftalmologic (nu cumva și o- chii sînt de vină ?).

C. ELENA — Roșiori de Vede : Sînt fenomene de premenopauză care pot fi re- mediate printr-un tratament judicios con- dus de un medic ginecolog, eventual spe- cialist și în endocrinologie. Apelați la serviciul de ginecologie al policlinicii dv.

● ȚESĂTURI IMPRIMATE

● PIJAMALE

● DIFTINĂ

● FINET

● INDIAN

● ENKA

și

TESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ PENTRU CĂMAȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE ÎNTRINDERILE TEXTILE GALAȚI

— Căpitane, vîntul a rupt pinzele !
— Vedeți, v-am spus eu că trebuiau confecționate din bumbac cu „TERILEN“ !!!

Părinți teribili

Unii părinți sînt într-adevăr teribili: nici n-apucă bine copilul să facă ochi, că ei și încep să-și bată capul cînd să-l dea la școala de muzică, sau la balet, sau la patină artistică (ultima modă) și ce limbi străine să-l învețe. Dar de multe ori uită că, indiferent dacă va deveni arhitect, motociclist sau lăcătuș, copilul va trăi cu ei în casă unde există un cerc de griji și obligații care trebuie să-l privească și pe dinsul. Iar mai tirziu își va întemeia propriul său cămin,

Așa începe gospodina...

unde grijile și obligațiile vor fi și mai mari, fiindcă el va deveni capul familiei.

Viața e plină de contradicții. Uneori abia izbutești să smulgi de lingă flacăra albăstruie a aragazului și strălucitoarele vase emailate sau nichelate un ghemotoc de un an și jumătate (numai dacă-i oferi în camera alăturată ceva la fel de atrăgător), dar în schimb nu poți trage nici cu arcanul în bucătărie o fetiță de 10—11 ani, care ar avea cîte ceva de făcut acolo. S-ar părea, așadar, că interesul pentru gospodărie trebuie dezvoltat undeva între aceste limite de vîrstă.

Se spune că joaca este munca copilului. Dar și munca poate și trebuie să rămînă pentru copil o joacă, și cu cit mai mult cu atît mai bine. Cu cită seriozitate pun la cale fetițele petrecerile păpușilor lor... Pline de prevedere, ele îi cer mamei și puțină dulcețată, și puțină brînză, și o felie de pîine. Dar dacă farfurioarele ar fi umplute cu bunătăți adăvurate făcute chiar de mîna lor?

Mame, lăsați pentru douăzeci de minute treburile dv. și începeți acest joc, cu începutul lui logic: la bucătărie. Puneți în prealabil la mușcat prune uscate. Apoi, cot la cot cu fetițele dumneavoastră spargeți cîteva nuci și curățați-le frumos. Scoateți simburii prunelor și înlocuiți-i cu bucăți de miez de nucă. La sfîrșit puteți turna peste ele o lingură de smîntînă și presăra zahăr. E și mai gustos, și mai ceremonios, ceea ce nu le poate face decît plăcere micilor gospodine, dîndu-le un sentiment de importanță. În felul acesta simplu și rapid s-a pregătit o tratație delicioasă pentru păpuși, dar și pentru „mamele” lor. E încă un joc, o știință bine, dar și un început de pregătire pentru ceea ce va fi o dată o treabă serioasă.

Apoi, într-o zi, la dejunul de duminică, anunțați solemn că pentru masa de prînz veți prepara împreună cu fetița dumneavoastră de 5 ani favoritul ei dulce: lapte de pasăre. E o zi deosebită — veți sublinia. Copilul va veni la bucătărie pentru prima oară cu treabă. Ce lume misterioasă, își va deschide porțile înaintea lui! Ii veți arăta cum se sparge oul în două și cum se desparte gălbenușul de albuș, cum din masa viscoasă a albușului se naște o spumă albă și afînată ca zăpada.

Dacă fetiței îi plac clătitele, împărțiți munca pe din două: ea face aluatul, dv. le prăjiți. Lingă dînsa și ajutînd-o în așa fel încît să aibă iluzia că face singură, arătați-i cum se pune întii cantitatea necesară de făină, apoi un ou, iar la sfîrșit laptele. Și veți repeta de cîteva ori că toată familia va minca din aceste clătite și ce mult o să-i placă. Jocul continuă...

Un omuleț de 8 ani poate fi lăsat să umble la aragaz (totuși încă supravegheat). La vîrsta aceasta își poate prepara o omletă sau ochiuri.

Pe urmă ghemul crește. În program pot fi incluse și mîncăruri mai compli-

cate. E greu să spunem în ce măsură mai e o joacă ceea ce face o fetiță de 12—15 ani.

Aproape tot ceea ce s-a spus aici despre fetițe e valabil și pentru băieți. Evident, ei nu se joacă cu păpușile, ci de-a cavalerii care-i apără pe cei slabi. Și e cum nu se poate mai potrivit să înceapă ajutîndu-și mama, adică o femeie. Să curete cartofi, să pună și să strîngă masa, să spele vasele. Există apoi și treburi pur bărbătești ca datul cărni prin mașina de tocat, bătutul albușului, rîșnitul cafelei...

Copiii noștri vor avea multe de învățat în viață. Dar deocamdată să învețe atît.

A. Izarova

MODĂ

Ah, blănurile!

Probabil că epoca preistorică a fost singura cînd blănurile au avut un rol strict funcțional. Atunci ele nu aveau alt rost decît să acopere goliciunea strămoșilor și strămoșelor noastre care abia învățau să ia în stăpînire misterioasa moșie a planetei Pămînt. Cel puțin așa ne lasă să credem lipsa de mărturie despre moda acelor timpuri de început în epopeea omului.

Dar de atunci încoace, blănurile, ah, blănurile! au început să fie declinate pe toate tonurile. Moi, călduroase, ușoare, ele au ajuns să fie o culme a eleganței. Curioasă situație: cînd omul avea la îndemînă toate dobitoacele pe care nu apucase încă să le extermine, fiind, dimpotrivă, amenințat mai degrabă el cu exterminarea din partea lor, nu dădea doi bani pe blănuri (cel mult, uneori, viața), tratîndu-le probabil cum tratăm noi finetul; în schimb azi ar da pe ele o avere (în cazul de față figura de stil nu e prea departe de adevăr: vizonul, hermina, nurcile.

Și blănurile se poartă în dungii. Modelul din fotografie, executat de specialiștii din Astrahan, este confecționat dintr-o specie rară de iepure

vulpile albastre etc., etc., nu mai mișună, ca altădată, prin toate pădurile).

Blănurile stau bine oricui. Totuși fetele tinere să evite astrahanul negru — e prea serios, iar bărbații vulpea — e prea feminină. Iată, deci, și o problemă de alegere. Pentru tineret sînt indicate paltoanele din blănuri ieftine: miel, iepure, focă, și linia sport. Strălucirea tinereții întunecă oricum strălucirea vestimentară. Aceeași linie le vine bine și femeilor. Dar nu e singura. Formele mai feminine, mai romantice n-au dispărut niciodată din moda blănurilor, nici atunci cînd predomină stilul „jandarm”. Paltoanele sport au spațele lejere, cu sau fără gaică, sau se poartă cu un cordon de piele lat. Butonajul se face la unul sau la două rînduri de nasturi; se aplică clape sau

se tale buzunare. Mantourile elegante sînt de obicei mai ample; mînecele lor pot fi uneori „greșite” — cum spun croitorii, adică nu chiar lungi, dar ici trei sferturi; gulerele sînt sau înalte, ca de tunică, sau mari, moi și chiar sub formă de capșon.

I. Kristova

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați **nașă** întrebarea dv.: mai ales dacă ea este de interes general.

„Doamna în alb” din „Muntele de foc”

„Aș vrea să aflu cîteva amănunte despre pictura boșimană”.

ROMEO DOBRESCU
București, Calea Șerban Vodă 290

Arta negrilor africani s-a manifestat mai ales prin sculptură. Pictura neagră a fost multă vreme necunoscută. Dar în 1917, pentru prima oară, pictura rupestră boșimană a stîrnit senzație printre specialiști. Fresca intitulată, mai apoi, „Doamna în alb”, descoperită într-o peșteră din „Muntele de Foc” (deșertul Namib), avea o incontestabilă valoare artistică, atestînd existența acestui gen în arta neagră.

Ulterior au fost descoperite și alte opere plastice boșimane, cele mai celebre fiind cele din Munții Tsodilo, situate în partea de nord-vest a deșertului Kalahari. Numeroși exploratori și specialiști le-au consacrat studii competente. Hugo Obermeier și Herbert Kühn au publicat, în editura Universității Oxford, lucrarea „Arta boșimană”. Cunoscutul estetician englez Herbert Read a consacrat acesteia un capitol în cartea sa „Semnificația artei”. În volumul „Explorări în Kalahari”, François Balsan o menționează ca pe o realizare remarcabilă a băștinașilor din Kalahari.

Într-adevăr, picturile și gravurile boșimane în piatră, pe pereții unor peșteri sau stînci expuse în aer liber, sînt dintre cele mai interesante și mai vechi din lume. Istoria acestei arte începe în epoca paleolitică și continuă pînă în secolul al XVIII-lea al erei noastre.

Ceea ce impresionează în mod deosebit la această artă primitivă este realismul și expresia vie a mișcărilor animalelor, ce contrastează vîdit cu imobilismul artei negre în general.

Majoritatea picturii este figurativă, înfățișînd scene de vîntoare, animale la pascut sau animale care fug. Omul e rar reprezentat. Dar chiar cînd „subiectele” se află în repaos, ca în exemplul reprodus după Herbert Read, ele au o expresie plină de viață. „Oare arta civilizată — se întreabă Read — cu înțreaga ei acumulare de dibăcie, ar putea reprezenta cu mai mult succes încrederea unor animale bănuitoare?”.

Pictură boșimană pe piatră

În sfîrșit, pictura boșimană demonstrează un gust rafinat și din punct de vedere coloristic. Cu o gamă cromatică redusă (negru, alb, roșu, galben) artiștii boșimani obțineau multe nuanțe și efecte picturale surprinzătoare.

Dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog. di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

Fără cuvinte

PORTRET

La 16 ani, campionă majoră

Încă de la 12 ani, cînd era mai mult suflet decît trup, se așteptau lucruri mari de la Liuba Burda, toată numai neastîmpăr și vioiciune. Fiecare evoluție a micuței gimnaste era urmărită cu interesul stîrnit de talentele autentice și se încheia invariabil cu remarcă: „Într-o zi fetița asta o să ne uimească pe toți...”

Și, din fericire, copilul-minune n-a dezamăgit cum se întîmplă uneori cu marile promisiuni care mor pe drum. La numai 14 ani, concurînd alături de stele ale gimnasticii sovietice, s-a clasat a treia la Spartachiada popoarelor U.R.S.S., competiție de anvergură care a dat „botezul focului” multor nume de prima mărime ale sportului. Iar, de atunci e nelipsită de pe podiumul învingătorilor.

În gimnastică fiecare „stea” își are stilul ei. Marea Vera Ciastavska îmbină grația de balerină cu o tehnică atît de perfectă încît uiți că mai poartă greși și ea ca tot omul: Natalia Kucinskaia este lirică și gingașă, Larisa Petrik îndrăzneată, Zenaïda Voronina foarte, foarte feminină (nu întîmplător publicul masculin se predă de la primele mișcări pe care le execută). Stilul Liubei Burda este înainte de toate optimist, exprimîndu-i admirabil firca. El a rămas aproape neschimbat — doar că a devenit ceva mai sobru — chiar și acum cînd, la 16 ani, Liuba este o celebritate mondială. Titlurile mari îi crispează de obicei pe sportivi. E un fapt verificat. Altfel evoluezi cînd ești un anonim și poți cel mult produce o surpriză, și altfel cînd știi că milioane de oameni așteaptă să confirmi un nume. Dar Liuba evoluează și acum de parcă ar porni la o plăcută și ușoară expediție de cucerire a lumii.

Talentata gimnastă este de loc din Voronej, oraș-pepinieră de campioane. Tamara Liuhina și Irina Pervușina au pornit tot de acolo, urcînd pe podiumurile Jocurilor Olimpice și campionatului mondial. Acum Liuba e cea care duce mai departe ideile îndrăznețe ale școlii de gimnastică din Voronej.